U 60/2026 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (päästökauppadirektiivin ja markkinavakausvarantopäätöksen muuttaminen) sekä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (meriliikenteen MRV-asetuksen ja FuelEU Maritime -asetuksen muuttaminen)

Euroopan komissio antoi 17.7.2026 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY (jäljempänä päästökauppadirektiivi) sekä markkinavakausvarannon perustamisesta unionin kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmään ja sen toiminnasta annetun päätöksen (EU) 2015/1814 (jäljempänä markkinavakausvarantopäätös) muuttamisesta (COM(2026) 616 final).

Komissio antoi samalla myös ehdotuksen asetukseksi meriliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen tarkkailusta, raportoinnista ja todentamisesta annetun asetuksen (EU) 2015/757 (jäljempänä MRV-asetus) ja uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden käytöstä meriliikenteessä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1805 (jäljempänä FuelEU Maritime -asetus) muuttamisesta (COM(2026) 620 final) siltä osin kun asetukset liittyvät päästökaupan toimintaan.

Valtioneuvoston U-kirjelmä on valmisteltu ympäristöministeriössä yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön ja valtioneuvoston kanslian kanssa. Komission ehdotukset jaettiin ympäristöjaostolle, (EU23), liikennejaostolle (EU22) sekä energia- ja Euratom-jaostolle (EU21) 17.7.2026 alustavia huomioita varten. U-kirjelmäluonnos käsiteltiin ympäristöjaoston (EU23), liikennejaoston (EU22) sekä energia- ja Euratom-jaoston (EU21) kirjallisessa menettelyssä 1.-4.9.2026. Lisäksi ympäristöministeriö järjesti Mitä on ilmassa? -keskustelutilaisuuden sidosryhmille ja viranomaisille 7.9.2026.

Ehdotuksilla pannaan täytäntöön EU:n ilmastolain muutoksella[1] asetettu velvoite vähentää EU:n nettokasvihuonekaasupäästöjä 90 prosentilla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2040 mennessä.

EU:n päästökauppajärjestelmä, joka käynnistyi vuonna 2005, on keskeinen unionitason politiikkatoimi päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Järjestelmään kuuluvien toimialojen päästöihin on liitetty taloudellinen arvo, jonka toimijat ottavat huomioon pyrkiessään vähentämään päästöjään kustannustehokkaasti. EU:n yleiseen päästökauppaan sisältyvät päästöt ovat vähentyneet noin 51 prosenttia vuodesta 2005 vuoteen 2024 mennessä ja kattavat noin 40 prosenttia EU:n kokonaispäästöistä. EU:n yleisen päästökaupan piiriin kuuluvat tällä hetkellä suuret teollisuus- ja energiantuotantolaitokset (niin kutsutut kiinteät laitokset), Euroopan talousalueen sisäinen lentoliikenne sekä meriliikenteen osalta EU:n sisäinen meriliikenne ja 50 prosenttia meriliikenteen päästöistä reiteillä kolmansiin maihin. Järjestelmä toimii koko unionin tasolla ja sille on asetettu yksi päästövähennystavoite, jota ei ole jaettu

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2026/667 asetuksen (EU) 2021/1119 muuttamisesta vuoteen 2040 ulottuvan ilmastoa koskevan unionin välitavoitteen asettamisen osalta.

jäsenvaltiokohtaisiin velvoitteisiin. Päästökauppajärjestelmään on sen käynnistymisen jälkeen tehty useita muutoksia sen toimivuuden ja tehokkuuden parantamiseksi.

EU:n päästökauppa on vähentänyt tehokkaasti päästöjä ja puhdistanut sähköntuotantoa. Päästökauppa myös vahvistaa EU:n huoltovarmuutta: kun fossiilisten polttoaineiden kysyntä vähenee, EU on vähemmän riippuvainen tuonnista eikä niin altis kansainvälisen energiamarkkinan ja geopoliittisten kriisien aiheuttamille hintavaihteluille.

Suomen päästöt ovat vähentyneet päästökauppasektorilla muuta EU:ta nopeammin, minkä vuoksi korkea päästöoikeuden hinta on suomalaisille yrityksille kilpailuetu. Päästöoikeuden korkea hinta on viime vuosina lisännyt Suomen huutokauppatuloja, ja vuonna 2025 Suomi sai huutokauppatuloja 410 miljoonaa euroa.

Neuvoston puheenjohtajamaa Irlanti on ilmoittanut tavoittelevansa ehdotuksista neuvoston yleisnäkemystä joulukuussa 2026.

Ehdotusten tavoitteena on komission mukaan varmistaa ennustettavat päästöoikeusmarkkinat päästökauppasektoreille saattamalla päästökauppajärjestelmä linjaan eurooppalaisen ilmastolain vuodelle 2040 asetetun 90 prosentin nettopäästövähennystavoitteen sekä vuodelle 2050 asetetun ilmastoneutraaliustavoitteen kanssa sisällyttämällä pysyvät hiilenpoistot yleiseen päästökauppaan, ottamalla huomioon erityisesti energiaintensiivisillä toimialoilla jäljelle jäävät vaikeasti vähennettävät päästöt ja ottamalla huomioon mahdollisuuden hankkia kansainvälisiä ilmastoyksiköitä täydentämään unionin sisäisiä ilmastotoimia.

Komissio ehdottaa muun muassa, että päästöoikeuksien kokonaismäärä vähenisi jatkossa hitaammin. Vuosittainen vähennyskerroin olisi 3,7 prosenttia vuosina 2031–2035 ja 1,7 prosenttia vuodesta 2036 alkaen, mikä mahdollistaisi päästöoikeuksien liikkeellelaskun pidemmälle 2040-luvulle. Päästökauppaan tuotaisiin uusia joustomekanismeja: vuodesta 2036 lähtien osa vuoden 2040 ilmastotavoitteesta voitaisiin saavuttaa kansainvälisillä ilmastoyksiköillä, ja päästökauppaan integroitaisiin pysyviä hiilenpoistoja.

Teollisuuden vähähiilistämispankki perustettaisiin tukemaan teollisuuden päästövähennysinvestointeja, innovaatiorahastoa ja modernisaatiorahastoa jatkettaisiin, ja jäsenvaltioiden päästökauppatulojen käyttöä ohjattaisiin nykyistä voimakkaammin. Ilmaisjakoa jatkettaisiin, mutta siihen liitettäisiin uusia ehtoja.

Lentoliikenteessä päästökauppa ulottuisi asteittain nykyistä laajemmin ETA-alueen ulkopuolisiin lentoihin, ja kestävien lentopolttoaineiden tukijärjestelmää laajennettaisiin. Meriliikenteessä järjestelmä kattaisi uusia alusluokkia ja pienempiä aluksia sekä tukisi vähäpäästöisiä polttoaineita ja teknologioita. Lisäksi yhdyskuntajätteen poltto tuotaisiin vaiheittain päästöoikeuksien palautusvelvoitteen piiriin vuodesta 2031 alkaen.

Päästökauppajärjestelmä on keskeisin politiikkatoimi EU:n 90 prosentin nettopäästövähennystavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2040 mennessä.

Päästökaupan uudistamisessa keskeistä on säilyttää päästökauppa ja sen hintasignaali tehokkaisiin päästövähennyksiin ohjaavana kustannustehokkaana instrumenttina. Samoin on tärkeää varmistaa ennustettava ja vakaa toimintaympäristö päästökaupan piirissä oleville toiminnanharjoittajille sekä vahvistaa päästökauppajärjestelmän roolia eurooppalaisten innovaatioiden ja kilpailukyvyn edistäjänä.

Ehdotuksen ripeä käsittely tukee päästökauppajärjestelmän ennakoitavuutta ja vakaata investointiympäristöä.

Yleisen päästökaupan piiriin kuuluvien päästövähennysten osuus EU:n 90 prosentin nettopäästövähennystavoitteen saavuttamisesta vuoteen 2040 mennessä tulee säilyä selvästi merkittävänä suhteessa yleisen päästökaupan ulkopuolisten sektorien osuuteen.

Yleisen päästökaupan osuutta kokonaistavoitteesta määrittävät keskeisesti päästöoikeuksien määrään vaikuttava vähennyskerroin, kansainvälisten yksiköiden käyttö ETS1-osuuden hyväksi, pysyvien hiilenpoistojen sisällyttäminen päästökauppaan, ja markkinavakausvarannon säännöt. Näiden elementtien on tuettava päästökaupan roolia EU:n ilmastopolitiikan keskeisenä instrumenttina.

Samalla on tärkeää edistää Suomen kansallisia intressejä. Tällaisia ovat erityisesti biogeenisen hiilidioksidin pysyvät talteenotto ja käyttö, kestävää biomassaa yli 95-prosenttisesti käyttävien laitosten kohtelu sekä talvimerenkulun erityispiirteiden huomioiminen päästökaupassa.

Kunnioittavasti,

Karoliina Anttonen
Lainsäädäntöneuvos